

eum benedicens et manum benedictoriam supra ea
 pue eius tenente. et omnes presbiteri qui presentes
 sunt manus suas iuxta manus episcopi teneant sup
 caput illius. spiritum sanctum inuocantes. que ma-
 nus impositio operum sancti spiritus exercitatione
 significat. Nam per caput mens accipitur. per digi-
 tos spiritus sancti dona. per manus opera figuramus
 Quare autem fit manus impositio cum facta fue-
 rit cum in diaconum ordinaretur. dictum est sub ti-
 de diacono. Unguntur etiam manus presbiteri o-
 leo in sui ordinatione. de quo in parte prima sub titu-
 lo de vinctōnibus dictum est. Sacerdotes vicem ge-
 runt xpi dum pro peccatis obsecrant. et per penitē-
 ciam reconciliant peccatores. mediatōres enim sūt
 inter deum et homines. prout in titulo sequenti ple-
 nius ostenditur. **D**ij stola super utrumque humerū
 accipiunt. ut ex hoc se per arma iusticie esse munis-
 tos intelligant. prout in sequenti parte sub ti-
 de stola dicitur. Accipiunt etiam de manu pontificis calicē cū
 vino. et patenam cum hostia quatenus hijs instru-
 mentis potestatem se accepisse cognoscant. placabi-
 les hostias et corpus et sanguinem cristi offerendi
 Vnde episcopus hęc tribuens dicit. Accipite pote-
 statem offerre sacrificium deo missamque celebrandi
 tam pro viuis quam pro defunctis in nomine domini.
Hoc ordine nullus in ecclesia celsior est. episcopus tamē
 quedam superabundia est potestas. sicut in primo ti-
 dicitur. et in huius partis prohemio tactum ē ne si
 eadem potestas passim penes omnes sit obediencia
 soluat. et scandalum generetur. Non autē vacat
 a ministerio quod ordinato. ordinatū in sacerdotē cō-
 municans osculatur. **D**iaconus vero vel subdiaconus
 ordinati cōmunicantes osculant manum ordinato-
 ris. Ratio diuersitatis ē primo ut per hoc ordinū no-
 tē distinctio prout in quarta parte sub ti-
 de cōmuni-
 catione sacramenti dicitur. Secundo quod pontifex oscu-
 lando sacerdotem denotat quod ille ad equalitatem or-
 dinis recipit quantum ab sacramentū eucaristie cō-
 secrando quod est sacramentum amoris qui per oscu-
 lum significat. **D**iaconus vero et subdiaconus nō re-
 cipiunt ab eadem equalitatem. sed ad imitationē bo-
 ne operatōnis que ex caritate pcedit. et quod secundū
Grego. per manū osculum designat. Sane ei qui in
 presbiterum ordiatur traduntur sub certis verbis
 stola et calix cum patena. et etiam unguentū. que
 res et verba sunt huiusmodi sacramenti substantia
 cetera vero preceptencia et sequencia de solennitate
 sunt. Porro sicut ait beatus **A**ug. sacerdotes scire
 debent librum sacramentorum siue missale lectōna-
 rium. antiphonarum. baptisterium. computum.
 canones penitenciales. psalterium. omelias. per cir-
 culum anni diebus dominicis et festiuis aptas. ex qui-
 bus omnibus si vnum defuerit sacerdotis nomē vix
 in eo constabit. **M**agnus etiam **D**ionysius inquit.
 Substantia summi sacerdotij sunt eloquia diuinorum
 erabita. id est vera disciplina seu sciencia diuinorum
 scripturarum. Et propheta. Tu scienciam repulisti
 et ego te reperi lam ne sacerdotio tibi fungaris. nō
 debent enim discere que ex officio alios debent doce-
 re. De premissis vero libris et omelijs in prohemio

sexte partis dicitur. Item qui sint canones peniten-
 ciales. et vtrum sacerdos penitencias in illis diffini-
 tas valeat moderare. et que sacerdotes scire oportet
 diximus in aureo reportorio nostro. sub titulo de pe-
 et. re. **D**e computo in finali parte dicitur. Hoc of-
 ficium christus exercuit quando post cenam panem
 et vinum in corpus et sanguinem suum diuina vir-
 tute conuertit dicens apostolis. Accipite et comedi-
 te. hoc est corpus meum etc. **E**xcellens quoque hoc
 officio vsus ē cum pro peccatis humani generis se-
 ipsum in ara crucis obtulit patri. Item episcopus sacer-
 dos et hostia. et abhuc gloriosus implet dum sedens
 ad dexterā patris interpretat pro nobis.

De Episcopo.

Propterea que specialiter officio episcopa-
 li incumbunt. episcopatus inter ordines
 in sacris canonibus cōnumeratur. **E**pisco-
 pi autem nomen plus sonat oneris quam ho-
 noris. Nam episcopus grece superintendens inter-
 pretatur latine speculatoris officium gerens. Nam p-
 positus in ecclesia speculator dicitur ē. iuxta quod do-
 minus inquit propheta. Fili hominis speculatore de-
 dite domui israel ut plebi sibi cōmisse non negligē-
 ter incumbat. sed vitam et mores eorum et cuncta
 diligenter prospiciat. Quia ergo episcopus specu-
 lator est. ideo ex institutōne clementis primi. cathe-
 dra siue locus eius in ecclesia altior est ut superin-
 tendat et populum custodiat. omnesque conspiciat et
 illum cuncti. sicut vinitori altior locus est pro vi-
 nea custodienda. **O**b hoc inquit **A**postolus qui epi-
 scopatum desiderat bonum opus desiderat. nō dixit
 honorem sed opus. quoniam episcopus nō tam ut p-
 sit quantum ut p- sit eligitur. **R**ursum falsistorum epi-
 spūalem iurisdictionem annexam pontificali dignita-
 ti designat. quam exercere diffiniendo nō debet. nisi
 pro tribunali sedens. quod probatur ex verbis do-
 mini dicentis in euangelio. **S**upra cathedram moysi
 sedent scribe et pharisei. que dixerint facite etc. **P**er
 scabellum vero temporalis potestas significatur que
 subiecta esse debet spūali. sicut probant **G**elasius pa-
 pa et **I**nnocentius nonus in sua epistola decretali. et a spi-
 rituali per disciplinā correctōnis cōculcatur quādo
 vero exorbitat per peccatum. **V**nde ps. **D**onec po-
 nam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. **P**on-
 tifex vero princeps sacerdotum est. quasi pons et
 via sequencium factus. **I**pse etiam summus sacerdos
 ipse etiam pontifex maximus nuncupatur. ut pmissū
 est. **I**pse namque efficit sacerdotes atque leuitas. ipse of-
 ficia et ecclesiasticos ordines distribuit et disponit
 et preordinatōr ē in cunctis. **I**pse quod vnus quisque
 facere debeat ostendit. **A**ntea autem pontifices et
 reges erāt prout tactum est in prima parte sub ti-
 de conse. **M**aiorum enim hęc erat consuetudo. ut rex
 et sacerdos et pontifex esset. **V**nde et Romani impa-
 tores pontifices dicebantur. **D**icitur etiam presul.
 quoniam in concilio presidet. **D**icitur etiā antistes.
 quia ante alios stans peminet populo. **V**el ab anti-
 quod est contra. quoniam hereticis contradicit ut
 pastor lupis. **O**rdo episcopalis vnde processit dicitur est
 in prohemio huius partis. **S**ane consecratō episcopalis in

qua spiritus sanctus digne fumentur datur semper in die dominica et hora tertia sic quoniam episcopi vicem apostolorum obtinent. quibus in die pentecostae et hora tertia spiritus sanctus datus est. non tamen potest quis in episcopum consecrari die illa qua in presbiterum ordinatur. sed et iuxta canonum statuta episcopus cum ordinatur. coprouinciales episcopi ouentire debent cum metropolitano. et duo episcopi ponant et teneant euangeliorum codicem super caput et ceruicem eius siue super humeros. vno super eum fundente benedictionem. reliqui vero omnes episcopi qui affunt manibus suis caput eius tangant. siquidem tenent litteras super caput eius. primo ut dominus firmet euangelium in corde ipsius. Secundo ut per hoc intelligat cui labori et oneri subiciatur. quia omne quod hic eminet. id est omnis prelatus plus meritis quam honoribus gaudeat. Tercio ad notandum quod pondus euangelice predicacionis eum circumquaque ferre pigeat non debet. Quarto ad monendum illum ut magis solito iugo subiciatur et obediat euangelico. Trium autem episcoporum ad minus computato metropolitano presencia requiritur ratione et exemplo. Ratione ne tantum beneficium videatur furtiue prestitum. ut pro illo pariter preces ad deum effundant. Exemplo quia et iacobus frater domini a petro et iacobus et iohanne apostolis ordinatus est episcopus iterosolimitanus. Manus vero impositio sumpsit exorbium ab ysaac. qui dum iacob benedixit imposuit sibi manum. et moyses iohanne cum eum populo prefecit. et dominus apostolis cum eos principes mundi constituit. Sed et ipsi apostoli per manus impositionem spiritum sanctum dederunt. De manus impositione dictum est sub titulo de diacono. Ceterum circa episcopi ordinationem sciendum est. quod ipse sabbato hora vespertina examinatur de moribus et statu preterite vite. ubi ter benedictio patris. ut sancta trinitas in ordinatione preesse monstrat. Mane vero sequenti examinatur de futura conuersatione et fide exprimitiue ecclesie institutione propter suspectos in fide moribus et conditione et vnguntur caput eius et manus de quo dictum est in prima parte sub titulo de conse. Deinde vnguntur manus eius. et datur ei mitra in capite in signum quod benedictionem omnium gentium dedit illi. et testamentum suum confirmauit super caput eius. dantur etiam ei baculus et annulus. de quibus in sequenti parte dicitur. Singula autem cum propriis verbis traduntur et sunt. que verba et capitis et manus vinctio. et pollicum confirmatio. baculi et annuli atque euangelij traditio sunt huius sacramenti substantia. cetera sunt solennitatis. De euangelij et baculi traditioe et quare consecratus equum album seu albis coopertum equitat dictum est in predicto titulo de consecratione. Consecratur autem episcopus inter epistolam et euangelium. nec potest die sue consecrationis ordines celebrare. quia ipse tunc non celebrat. sed cocelebrat principaliter celebranti. papa tamen qui ante priminum angelicum consecratur hoc potest. quia ipse missarum solennia perficit consecratus. Differt autem inter episcopos et sacerdotes. quia licet sex sint que coiter pertinet ad omnes sacerdotes. videlicet ca-

thecizare. baptizare. predicare. officere. soluere ac ligare. tamen ad pontificem nouem spectant. scilicet clericos ordinare. virgines benedicere. pontifices consecrare. manus imponere. basilicas dedicare. de gradibus deponere. sinodos celebrare. crisma consecrare. vestes et vasa sacrare. Sunt et alia que ad officium episcopale pertinent puta in fronte crisinare. benedictionem ante pacem dare et similia. Veruntamen et maiores et minores sacerdotes communiter in quibusdam vicem gerunt summi pontificis id est christi. videlicet pro peccatis obsecrant et per penitentiam reconciliant peccatores. Ante apostolum. Deus erat in christo mundum sibi reconcilians. et posuit in nobis verbum reconciliacionis. obsecramus ergo pro christo reconciliemini deo. Mediatores enim sunt sacerdotes inter deum et homines. dum et precepta dei populo deferunt predicando. et vota populi deo porrigunt supplicando. quocirca tales debent existere ut et deo grati et hominibus sint accepti. Nam ut ait alexander papa. christi sacerdotes quanto digniores fuerint tanto facilius in necessitatibus populi pro quibus clamant exaudiuntur. Et sicut dicit apostolus. Mediator non est vnus et discordes reconciliare non potest qui simul veriusque societatis et amicitie vinculo non est concors. Si enim is qui displicet ad intercedendum mittitur. irati animus ad teteriora prouocatur. Episcopus quoque et sacerdos nomine presbiteri intelliguntur. sicut patet ex hijs que ad eum apostolus scripsit qui eundem et episcopum et presbiterum nominauit. Quia autem item sit episcopus et presbiter multis rationibus comprobatur. Presbiteri a filiis aaron in veteri testamento sumpserunt exordium. Episcopi vero ab ipso aaron. qui vero tunc vocabantur sacerdotes nunc presbiteri dicuntur. qui tunc principes sacerdotum. nunc episcopi nominantur. Hodie autem idem diuersa sunt vocabula ut episcopus non dicatur presbiter vel econtra. que nunc antiquitus quando pietati studebant presbiteri in omni loco ordinabantur et apud iudeos qui populo preerant presbiteri dicebantur hoc nomen honoris accipientes. vocabantur etiam episcopi ab illo ope quod implere videbantur eo quod considerare habebant. quecumque ad pietatis cultum fuerant constituta. Hinc etiam Hieronimus sic ait. Olim item presbiter qui et episcopus et antequam dyaboli instinctu studia siue dispersiones in religione fierent. et diceretur in populis. ego sum paulus. et ego sum apollo. ego cephe. communi presbiterorum concilio ecclesie gubernabant. Postquam autem vnus quisque eos quos baptizauerat suos esse putabat. non christi. in toto orbe decretum est ut vnus de presbiteris supponeretur. Episcopi ergo nouerint se magis consuetudine quam dispensatione dominice veritatis presbiteris esse maiores. Augustinus vero dicit quod quamquam secundum vocabula que vsus obtinuit episcopus sit presbitero maior. Augustinus tamen Hieronimo minor est. Hoc officium constitutus exercuit quando manus super capita discipulorum leuans eis benedixit dicens. Accipite spiritum sanctum. quorum remisistis peccata remittuntur eis etc.